

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 7

Sub. Code :

1	0	0	3	0
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	1
---	---	---	---

Bachelor of Arts (FYUP) 1st Semester
(2124)

JOURNALISM & MASS COMMUNICATION
(In all Mediums)

Paper : Introduction to Mass Communication JSMDSC1

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 65

Note :— Attempt **FOUR** questions in all, including Q. No. 1 which is compulsory and selecting **ONE** question each from Unit-I to Unit-III.

1. Write short notes on any **FIVE** of the following in not more than 75-100 words each :—

- (i) Define communication and explain its elements, briefly.
- (ii) Differentiate between mediated and non-mediated communication.
- (iii) What is the scope of mediated communication ?
- (iv) Discuss the Indian philosophy of communication — Sabridayata.
- (v) Explain the concept of intrapersonal communication with an example.
- (vi) What are folk media & why are they significant in Indian traditional communication ?
- (vii) Define persuasive communication & its importance in advertising.
- (viii) Explain the AIDA model in the context of persuasive communication.

- (ix) Briefly describe the concept of public relations.
(x) How do traditional Indian media contribute to cultural preservation ? 5×4=20

UNIT-I

2. Discuss the process and scope of communication with suitable examples. 15
3. Explain the different levels of communication (intra, inter, group, public, and mass communication) with relevant illustrations. 15

UNIT-II

4. Analyse the Indian philosophy of communication, focusing on Sadharanikaran & Natyashatra. 15
5. Explain the role of traditional Indian media forms, like music, dance & drama in modern communication systems. 15

UNIT-III

6. Discuss the principles of persuasion in communication and how they are applied in advertising. 15
7. Define advertising & public relations, highlighting their similarities & differences. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल चार प्रश्न करें, साथ ही प्रश्न सं. 1 भी शामिल है जो कि अनिवार्य है। यूनिट I से यूनिट III में से एक प्रश्न का चयन करें।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं पांच पर संक्षिप्त नोट लिखें, प्रश्न का उत्तर प्रत्येक 75-100 शब्दों से अधिक न हो :
- (i) संचार को परिभाषित करें और इसके तत्वों की संक्षेप में व्याख्या करें।
 - (ii) मध्यस्थ और गैर-मध्यस्थ संचार के बीच अंतर करें।
 - (iii) मध्यस्थता संचार का दायरा क्या है ?
 - (iv) संचार के भारतीय दर्शन-सहृदयता पर चर्चा करें।
 - (v) अंतर्व्यक्तिक संचार की अवधारणा को एक उदाहरण सहित समझाइए।
 - (vi) लोक मीडिया क्या है और वे भारतीय पारंपरिक संचार में महत्वपूर्ण क्यों हैं ?

- (vii) ਪ੍ਰੇਰਕ ਸੰਚਾਰ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋਂ ਔਰ ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਮੇਂ ਇਸਕਾ ਮਹਤਵ ਬਤਾਓਂ।
- (viii) ਪ੍ਰੇਰਕ ਸੰਚਾਰ ਕੇ ਸੰਦਰਭ ਮੇਂ AIDA ਮਾੱਡਲ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ।
- (ix) ਜਨਸੰਪਰਕ ਕੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਕਾ ਸੰਖੇਪ ਮੇਂ ਵਰਨਿ ਕਰੋਂ।
- (x) ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਭਾਰਤੀਯ ਮੀਡਿਯਾ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਮੇਂ ਕੈਸੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਤਾ ਹੈ ? 5×4=20

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਉਪਯੁਕਤ ਉਦਾਹਰਣੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਸੰਚਾਰ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਔਰ ਦਾਯਰੇ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ। 15
3. ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਉਦਾਹਰਣੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਸੰਚਾਰ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸ਼ਤਰੋਂ (ਇੰਟਰਾ, ਅੰਤਰ, ਸਮੂਹ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਔਰ ਜਨਸੰਚਾਰ) ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸਾਧਾਰਣੀਕਰਣ ਔਰ ਨਾਟਯਸ਼ਾਸ਼ਟ੍ਰ ਪਰ ਧਯਾਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਸੰਚਾਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀਯ ਦਰਸ਼ਨ ਕਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋਂ। 15
5. ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲਿਯੋਂ ਮੇਂ ਸੰਗੀਤ, ਨ੍ਰਿਯ ਔਰ ਨਾਟਕ ਜੈਸੇ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਭਾਰਤੀਯ ਮੀਡਿਯਾ ਸ਼ਵਰੂਪੋਂ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸੰਚਾਰ ਮੇਂ ਅਨੁਨਯ ਕੇ ਸਿਧਾਂਤੋਂ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ ਔਰ ਉਨ੍ਹੇਂ ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਮੇਂ ਕੈਸੇ ਪ੍ਰਯੁਕਤ ਕਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ? 15
7. ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਔਰ ਜਨਸੰਪਰਕ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋਂ, ਉਨਕੀ ਸਮਾਨਤਾਔਂ ਔਰ ਵਿਭਿੰਨਤਾਔਂ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਡਾਲੋਂ। 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ-I ਤੋਂ ਯੂਨਿਟ-III ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ; ਹਰੇਕ ਦਾ ਉੱਤਰ 75-100 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ :
- (i) ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ।
- (ii) ਵਿਚੋਲੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਚੋਲਗੀ ਵਾਲੇ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰੋ।
- (iii) ਵਿਚੋਲੇ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈ ?

- (iv) ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ - ਸਾਹਰਿਦਯਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
 (v) ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 (vi) ਲੋਕ ਮੀਡੀਆ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਹਨ ?
 (vii) ਪ੍ਰੇਕ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 (viii) ਪ੍ਰੇਕ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ AIDA ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 (ix) ਜਨਤਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
 (x) ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ? 5×4=20

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
 3. ਸੰਬੰਧਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ (ਅੰਦਰ, ਅੰਤਰ, ਸਮੂਹ, ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੰਚਾਰ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸਾਧਨੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਟਿਆਸ਼ਤਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 15
 5. ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਰੂਪਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਗੀਤ, ਡਾਂਸ ਅਤੇ ਡਰਾਮਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਪਾਦਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 15
 7. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 15